Suomen Kuntoutusyrittäjät ry **LAUSUNTO 1.11.2019**

Sosiaali- ja terveysvaliokunta

Asia: HE 29/2019 vp Hallituksen esitys eduskunnalle valtion talousarvioksi vuodelle 2020
Asia: VNS 2/2019 vp Valtioneuvoston selonteko julkisen talouden suunnitelmasta vuosille 2020—2023

Suomen Kuntoutusyrittäjät ry kiittää mahdollisuudesta lausua yllä mainituista asioista, keskittyen erityisesti tulevaisuuden terveyskeskus -hankkeeseen.

Pääministeri Rinteen hallituksen sote-uudistuksessa perustason palveluja vahvistetaan ja painopistettä siirretään ehkäisevään työhön. Tavoitteena on varmistaa, että palvelut vastaavat ihmisten tarpeisiin ja ongelmiin voidaan puuttua ajoissa.

Peruspalveluja kehitetään Tulevaisuuden sosiaali- ja terveyskeskus -ohjelmassa. Ohjelman tarkoituksena on perustaa Suomeen laaja-alaisia sosiaali- ja terveyskeskuksia, jotta ihmiset saavat tarvitsemansa avun yhdellä yhteydenotolla.

Suomen Kuntoutusyrittäjät pitää lähtökohtaisesti hyvänä, että peruspalvelujen saatavuutta vahvistetaan ja kehittämistyötä tehdään ihmislähtöisesti, asiakas keskiössä.

Esitämme kuitenkin seuraavassa huomioita yksityisen sektorin roolista Tulevaisuuden sosiaali- ja terveyskeskuksessa.

Tulevaisuuden sosiaali- ja terveyskeskus

Hankkeen toteuttamista varten on ensi vuoden budjettiin varattu rahoitusta 70 miljoonaa euroa. Alustavat päätökset jatkorahoituksesta tehtäneen ensi kevään kehysriihen yhteydessä.

Hanke on konkreettinen esitys sote-palvelujärjestelmän uudistamiseksi. Hankkeen tavoitteet ovat linjassa varsinaisen sote-uudistuksen keskeisten tavoitteiden kanssa.

Yksityisen sektorin rooli

Suomen Kuntoutusyrittäjät pitää tärkeänä, että yksityisen sektorin toimijat voivat osallistua tulevaisuuden sote-keskusten kehittämiseen. Odotamme ministeriöstä lisätietoja siitä, miten yksityisen sektorin osaaminen ja resurssit otetaan mukaan kehittämistyöhön.

Kunnat ja kuntayhtymät voivat hakea hankkeeseen varatusta 70 miljoonan euron rahoituksesta valtionavustusta omiin hankkeisiinsa. Hallitusohjelma lähtee siitä, että sote-palvelut tuotetaan pääosin julkisena palveluna. Yksityisten ja kolmannen sektorin toimijoiden rooli jää ohjelmassa epäselväksi.

SUOMEN KUNTOUTUSYRITTÄJÄT RY

Nuijamiestentie 5 B, 00400 HELSINKI, Y-tunnus: 0356391-7
Puhelin 010 279 3300
kuntoutusyrittajat.fi, fysioterapia.info

Suomen Kuntoutusyrittäjät haluaa tarkentavia linjauksia siitä, mikä on yksityisen sektorin ja järjestöjen rooli julkisrahoitteisissa sote-palveluissa. Sosiaali- ja terveysalan kehittäminen ei voi olla yksinomaan julkisen sektorin projekti. Tarvitaan monenlaista ammattitaitoa ja monipuolista palvelutarjontaa. Tämä on myös kirjattu Pääministeri Rinteen hallitusohjelmaan.

Kuntoutuspalvelut tulevaisuuden sote-keskuksissa

Sote-uudistuksella ja sen osahankkeella Tulevaisuuden sosiaali- ja terveyskeskus -ohjelmalla tavoitellaan terveempiä kansalaisia. Tämä onnistuu, kun hoitopolut ovat nopeampia ja palvelut asiakaslähtöisiä ja palvelujen saatavuus paranee. Tuki- ja liikuntaelinongelmaisen nopea hoitoon pääseminen estää vaivojen kroonistumisen ja vähentää tarvetta leikkaushoitoihin, muuhun erikoissairaanhoitoon sekä työstä poissaoloihin. Kuntoutuminen on sisällytettävä hoitoketjuihin ja se on toteutettava nopeasti ja suunnitelmallisesti.

Hoidon ja hoivan ohella terveys- ja hyvinvointierojen kaventaminen vaatii vahvaa panostusta terveyden edistämiseen ja sairauksien ennaltaehkäisyyn. Tehokkain ja inhimillisesti paras keino tähän on työ- ja toimintakyvyn ylläpitäminen, mikä edellyttää kuntoutustarpeen varhaista tunnistamista. Siksi kuntoutuspalvelujen pitää toimia tehokkaasti.

Kuntoutuksen lähipalvelut on sote-uudistuksessa ja Tulevaisuuden sote-keskus -ohjelmassa turvattava, koska lähipalvelut osaltaan vähentävät eriarvoisuutta terveyspalveluissa ja lisäävät ihmisten pärjäämistä omassa toimintaympäristössään. Pienet, ketterät kuntoutusyritykset tuottavat palveluja pienilläkin paikkakunnilla, joilla isoilla yksityisillä toimijoilla ei ole intressiä toimia, julkisen oman tuotannon lisäksi.

Monet julkiset tuottajat ja yksityiset jättitoimijat ovat ryhtyneet vahvistamaan omaa palvelutarjontaansa sote-uudistusta odotellessa. Kuntoutuksessa tämä näkyy mm. siinä, että asiakkaiden aiemmin saamat lähetteet, joilla he saattoivat hankkia tarvitsemiaan kuntoutuspalveluja myös pieniltä palveluntuottajilta, ovat joillakin paikkakunnilla vähentyneet tai kokonaan loppuneet.

Tulevaisuuden sote-keskus -ohjelman suunnittelun yhteydessä olisi tarkoituksenmukaista laajentaa suoravastaanottotoiminnan laaja-alaista käyttöönottoa. Tätä varten on koulutettu myös yksityisen puolen fysioterapeutteja. Kuntoutusyrittäjien näkemys on, että tulevaisuuden sosiaali- ja terveyskeskus voisi hankkia esimerkiksi fysioterapeutin suoravastaanottopalvelut palvelusetelillä muilta palveluntuottajilta, kuten yksityisiltä kuntoutuspalveluja tuottavilta yrityksiltä, joissa on suoravastaanottotoiminnan osaamista.

Palvelusetelikokemukset ovat osoittaneet, että setelimalli on niin asiakkaan, sote-palveluiden järjestäjän kuin yrittäjienkin kannalta laadukas ja tehokas tapa tuottaa palveluja. Palvelusetelin käyttöönotto on edellytys sille, että kuntoutuksen lähipalvelut säilyvät myös pienillä paikkakunnilla, joissa pienet yritykset tuottavat kuntoutuspalvelut kansalaisille.

Yhteenveto

Suomen Kuntoutusyrittäjät kannattaa tulevaisuuden sosiaali- ja terveyskeskus -ohjelman käynnistämistä. Ministeriön esittely ohjelmasta jätti kuitenkin vielä hyvin epäselväksi sen, miten hallitusohjelman kirjaus monituottajamallista toteutuu ohjelmassa.

Suomessa on paljon olemassa olevaa resurssia yksityisissä palveluntuottajissa. Tämä resurssi on huomioitava, kun valmistellaan sote-uudistukseen liittyviä ohjelmia ja hankkeita. Sote-uudistukselle asetetut tavoitteet palvelujen saatavuuden lisääntymisestä ja kustannustehokkaammasta tuotannosta ei voi toteutua, jos koko palvelutuotanto potentiaalia ei oteta huomioon. Tämä tarkoittaa ennen kaikkea pienten lähipalveluja tarjoavien kuntoutusyritysten mahdollisuuksien turvaamista.

Hallitusohjelman hillitty monituottajamalli uhkaa jäädä sanahelinäksi, mikäli yksityistä ja kolmatta sektoria ei nosteta riittävästi julkisten palveluntuottajien tueksi Tulevaisuuden sosiaali- ja terveyskeskus -ohjelmassa.

Yritysten tulee olla tiiviisti mukana sote-keskusten palvelutarjonnan toteuttamisessa esimerkiksi palvelusetelijärjestelmän kautta. Etenkin pienet ja paikalliset kuntoutusalan yritykset voivat paikata aukkoja, joita julkinen palveluntuottaja ei voi yksin täyttää.

Tulevaisuuden sosiaali- ja terveyskeskus -ohjelmassa on paljon hyviä elementtejä, jotta perustason palvelujen saatavuus ja laatu saadaan varmistettua. Ohjelma kuitenkin unohtaa kokonaan laajemman tuotantopotentiaalin, jossa mukana ovat julkisen lisäksi yksityinen sekä kolmas sektori. Julkisen ja yksityisen sektorin hyvästä yhteistyöstä on jo nyt olemassa hyviä toimintamalleja, joita tulee kehittää ja ottaa myös laajemmin käyttöön. Hyvänä esimerkkinä toimivasta kuntoutuksen palveluseteleistä voidaan esittää Helsingin kaupungin fysio- ja toimintaterapian palvelusetelit.

Suomessa on välttämätöntä panostaa aiempaa enemmän ennalta ehkäiseviin palveluihin, jolloin kuntoutuksen rooli sote-palveluissa väistämättä kasvaa. Julkisia palveluja on tuettava monituottajamallilla, jotta palveluntarpeen kasvaessa yhteiskunnan resurssit riittävät kaikille niitä tarvitseville

Suomen Kuntoutusyrittäjät ry:n puolesta

Hanna-Kaisa Järvi
toiminnanjohtaja
hanna-kaisa.jarvi@kuntoutusyrittajat.fi
p. 040 754 7728

Juhani Saarinen
lakimies, varatoiminnanjohtaja
juhani.saarinen@kuntoutusyrittajat.fi
p. 040 723 8928